

POGAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

10. číslo

Budyšin, oktober 1974

Lětník 24

Hrono na winowc 1974

Bóh praji: Z mojim ludom je kónc, dokelž nochce wuknyć

Hosea 4.6

Hdyž tutu štučku čitamy z knihi profeta Hosea, bychmy najradšo prajili: To džensa wjace njeptaći. W našich šulach so nětkle wjele wjace wuknje, hač hdy prjedy. Samo wjele dorosćenych w někajkej formje dale wuknje. Zo nochce nchtó wuknyć, to njeje znamjo džensnišeho časa — skerje nawopak, zo dosć a nadosć wuknu.

Z tym pak njeje wěc wotbyta. Měsačne hrono chce nas přez cyly oktober přewodźeć a chce nas namotwjeć, zo bychmy pilnišo wo Boze wuknyli. Ale kak móžemy Boha znać?

Boha poznawamy z jeho skutkow.

Bóh nam dawa dobre dary.

Bóh nam přez Jězusa Chrystusa přihotuje puć do njebies — nam, kiž my tak malo so za nim prašamy, kiž so přećiwu njemu stajamy, kiž chcemy sami być kaž Bóh a sami rozsudzić, što je prawe a dobre.

Bóh wšitko přewinje, štož mjez nim a nami steji.

Boha spóznać rěka, zo w swojim žiwjenju Bože dary a Bože wodženje připóznowamy, tež w tym, štož so zda być samozrozumliwe.

Wězo je poznawanje wěry hinaše hač wědomostne, hdžež dyrbi so wšo dopokazać. 6 króć 6 je 36 — to so hodźi dopokazać. Hinak je to z poznaćom Boha. Tu dže wo wěru a dowěru. Wěra njeje mjenje hódna hač wědomosć, ale je hinaša.

We wěrje Boha poznawamy jako lubosć.

We wěrje smy Bohu poslušni, zo dźeržimy jeho kaznje, předewšěm 1. kaznju, kotraž je zaklad wšitkich druhich: Ja sym Knjez, twój Bóh, ty nje-směš druhich bohow měć při mni.

Mnozy nochcedža Boha poznać, dokelž maja to za nje-trjebawšu a njewažnu wěc. Woni nimaja wěry ani dowěry. Dokelž Boha a jeho kaznje njeznaja, njejsu tež po Božej woli žiwi, njejsu Bohu poslužni.

Njeposlušnosć pak rěka: Kónc je z Božim ludom. Hdyž tehdom Hosea tole připowědaše, hrožeše tajki kónc Israelskemu ludje — džensa wosadže Jězusa Chrystusa, do kotrejež my słušamy. My smy so přežara na to zwučili, Boha jako lubeho, hnadneho, miłosćiweho Wótea widžeć, kiž nam přez Chrystusa wšitke naše hrěchi wodawa. To však Bóh čini, ale jeho lubosć a miłosć nje-móžeš zaplanować. Ty njesměš z wotmyslenjom hrěšić mjenjo: Bóh však mi wodawa.

Jako Chrystusowa wosada mamy znowa tole staro-zakošne slowo słyšeć:

Bóh praji: Z mojim ludom je kónc, dokelž nochce wuknyć.

Hosea winuje měšnikow. Woni njejsu w prawej wěrje wučili. Štó je džensa wina, zo je tak malo poznaća Boha mjez nami? Wězo ma so kóždy farar, kóždy katechet a katechetka a docyla kóždy sobudželaćer cyrkwy prašeć, hač wón wina njeje. Po našim ewangelskim přewědženju je kóždy sam za sebje zamołwity. Bože slowo w swjatym Pismje njeje tola jenož cyrkwiskim sobudželaćerjam přístupne, ale wšitcy móžeja jo čitać a dyrbjeli jo čitać. Čitajo w swjatym Pismje roscemy w poznaću Boha a nazhonimy, kajki Bóh woprawdže je a što sebi wot nas žada.

Mamy-li so po tym, tak wostanjemy Boži lud, hewak je kónc z nami, kaž hrono měsaca nam praji.

Albert-Hrodzišćanski

Wo blidowych modlitwach

W někotrych serbskich swójbach sym słyšał: „My so modlimy do jědže, ale němsce, dokelž serbsku štučku njeznajemy.“

Je to trěbne?

W našich serbskich spěwarskich, w starych, ale tež w tych małych nowych, mamy zady na stronje 292 modlitwy k blidu a wot blida. Z našich džaknych kěrlušow (610, 613, 612, 618 atd.) móžemy sej tež něšto wubrać.

My — w našej swójbje — modlimy so na njedželach a při wosebitych składnosćach

k blidu: Knježe, ty wopytuješ zemju a ju powodžeš a wobohaciš ju jara. Pastwišća su poľne wowcow a doľy su ze žitom přikryte, zo so ludžo zraduja a spěwaja. (psalm 65,14)

wot blida: Chwal Knjeza, moja duša, a štož we mni je, jeho swjate mjeno. Chwal Knjeza, moja duša, a njezapomń jeho dobrotow. (psalm 103,1,2)

wo tydžen k blidu: Wšitkich woči čakaja na tebe, a ty dawaš jim jich jědž w swojim času. Ty wotewrješ swoju ruku a nasyciš wšitko, štož je žiwe, po swojim spodobanju. (psalm 145, 15 a 16)

Mile nazymske stónco wabi na čiche haćenja

wot blida: Džakujmy so Knjezej, přetož je dobroćiwý, a jeho dobrota traje wěcnje. (psalm 107,1)

k blidu: Cionscy synojo, wjeselě a zradujće so w Knjezu, kiž je sćinił, zo budžeće dosć jědže měć a nasyceni chwalić mjeno Knjeza, waseho Boha, kotryž je mjez wami dźiwy činił.

wot blida: Žiwjenje a dobrotu sy mi dał, Knježe, a twoje kedžbowanje je dźeržalo mój wodych.

k blidu:

Knježe, twoje slowo swjate je nam za jědž duše date. Nasyć, Božo, tež to čelo, zo by mocy k džětu mělo.

wot blida:

Swój džak ći, Knježe, njesemy, za hódnych ludźi prosymy. Daj žohnowanje jim a nam. Po swojich pućach wjedz nas sam.

H. H.

Horní Čermná

Hdyž njedzeli rano do kemšow zady wsy na horu stupach, njemózach so dowjeseli rjaneho ranja a krasneje krajiny. Haj škoda, zo njemózachmy so dlěje tam zakomdźić. Po horkach tam móc chodźić a ze wšěch bokow na luboznu wjes zhladować, to by nas wšitkich wabilo.

Hdyž so wróćich, steješe młody muž při swojim nowym rjenje natwarjenym domje. Ja jemu wuprajich swoju radostnu chwalbu. Wón wšak bě wšón hordy na swoju čežu.

„Ja sym cyłu republiku přepučował, ale nihdže njeje tak rjenje kaž tu w Hornjej Čermnje.“ —

Swojich hosći smy wopytali

Běše to krasna jězba!

Wysoko w Jizerskich horach smy w rjaney, małej kapałce Bratrskeje Jednoty spěwali swoje kěrlušy, Bože słowo slyšeli a so modlili. Rady budžemy na rańšu nutrnosć w krasnej krajinyje spominać.

Z busom potom dojedźechmy hač na samón hrjebjeň Krkonošow. Někotři z nas běchu přeni raz na tak wysokich horach. Wosrjedź dešćowateho léca mějachmy horka poměrny dobry wuhlad a rozhlad.

Přez rjane města smy přejěli abo tež w nich pozastali. Ja wam njemóžu wšo wopisać. Dajće sej wot našich wosadnych powědać! Njezapomnite wostanje nam Nowe Město ze swojim kaž w basniće rjanym torhošćom a luboznym parkom.

Najrjeńše cyłeje jězby pak bě wopyt pola našich hosći w Hornjej Čermnje. Woni běchu pola nas byli kónc julija, a nětk smědžachmy za počatk awgusta wot soboty k njedzeli (3.–4. 8.) pola nich być.

Tole radostne zasowidženje!

Tale luba, bratrowska hospodliwosć!

Cezko nam běše, njedzeli po kemšach dyrbjec z lubymy hosćičelemi so rozžohnować. Ja tam widžach sylzozjte woči.

W Brandysu běchmy pola Komenskeho pomnika a dachmy sej powědać, kak bě tam w tej čichej dolinje w zrudnym času 30lětnje wojny we wutrobnych styskach Komenski spisał swoju do wjele řečow přeloženu knihu: Labyrint swět a paradiz wutroby.

Hdyž tam před pomnikom Komenskeho stejachmy, mějachmy před duchownym wočkom nadobnu, krasnu postawu poslednjeho biskopa Bratrskeje Jednoty, swětaslawneho pedagoga. Tež naši wučerjo dyrbja znać jeho mjeno.

Naš luby přećel dr. theol. Emil Jelínek witaše nas wutrobnje w Čerňilovje a nam wjele zajimaweho ze stawiznow tamnišeje wosady powědaše. W rjanym, wulkim, létsa hakle wotewrjenym hosćencu smy tam wobjedowali.

Hradec Kralowe (našim staršim hišće znaty jako Königgrätz) sej skrótka wobhladachmy. Bórže za městom přejedźechmy bitwišćo léta 1866, hdžež Pruska z Rakuskej wjowaše wo přenje městno w němskim kejžorstwje. Za dobyće Pruskeje je tež wjele Serbow tehdom na bitwišću wumréc dyrbjało. Tam njepozastachmy. Wuhladawši pomnik nam to dosahaše.

Škoda, zo sej njemózachmy nowy Boži dom Čěskobratskeje cyrkwyje w Hořicach wobhladać. Tak to je w žiwjenju: Ty dyrbiš při něčimžkuli rjanym nimo hić, dokelž naše krótky, spěšne žiwjenje za wšo njedosaha.

Něšto wjace chwile mějachmy potom za rjane město Jičin.

Wječor chětro pozdže běchmy zaso doma.

Bohu a wšitkim lubym čłowjekam wutrobnj džak za krasnej dnjeje.

Chcyl bych wam wuprajic, dzaki swoje . . .

Chcyl bych wam wuprajic dzaki swoje jedyn kroć, dwaj kroć a znowa, zo sće nas tak lubje prijeli. — Nimam wšak hodneho słowa.

Zo sće nas tak lubje prijeli, kaž prawi bratřa a sotry. Přecelstwo sylne nas wjazalo kaž pyšny rječaz tón zloty.

Přecelstwo sylne nas wjazalo, lužiskich Serbow a Čechow. Džens so zaso dželić mamy. Z duše pak wuńdu nam styski.

Džens so zaso dželić mamy do tak dalokich polow. Radosć je nam, zo bórže so widžimy, so sydnjemy za blido jedne.

Radosć je nam, zo bórže so widžimy, ruce sej podamy znowa, hdyž bratřa a sotry so sydamy do starych cyrkwinskih ľawkow.

Hdyž bratřa a sotry so sydamy wostajo doma svoj býdy, zhromadnje wšitcy sej spěwamy prastare pobožne spěwy.

Zhromadnje wšitcy sej spěwamy w Čermenskeje cyrkwiće našeje. Zhromadnje hłowu tam poklonimy nad Bibl'ju a modlitwu nutrnej.

Zhromadnje hłowu tam poklonimy nad spěwami a Zakonjom nowym. Chcyl bych wam wuprajic dzaki swoje. Njemóžu! — Nimam mocy nad słowom.

W Njeswaćidle, 30. 6. 1974

Fr. Šilar

Přichodne serbske kemše w Drježdžanach

6. oktobra 1974, w 14.30 hodž.

**Dresden-Leubnitz-Neuostra. Předo-
wać budže Serbski superintendent.**

Bože njewjedro — abo njeje njewjedro wjace „Bože“, dokelž wěmy, kak nastawa? Řespekt pak wšitcy mamy před njewjedrom. Mócne błyski dopominaja m je na wjele wjetšu móc wěčneho Boha.

W.

Hněw hněwa

Hněw hněwa tebj!

Ja wšak wěm, zo so rady hněwaš a sy wšón hordy na swój hněw. Ničtò njeje tak rozumny, tak pilny, tak swěrný, tak na wšě wěcy wustojny kaž ty. Tuž maš zawěrnje wšu přičinu na swojeho blišeho so hněwać.

Hdžež pak je hněw, tam womjelkne wšón spěw.

Hněwny čłowjek zhubi swoju rjanosć.

Lěkarjo su dawno dopokazali, zo hněw strowoće škodži.

Rozhněwany čłowjek je zaslepjeny. Zaslepjeny pak čini wjele hluposćow.

Wobaraj so ze wšej mocu hněwa. *Wšitkón dobry a dokonjany dar přindže z wysokosće dele – wot Wótca swěta.* Hněw njeje Boží dar, njedawa nam swětłosć, ale je skutk zlych, čmowych mocow a je jěd za našu dušu.

Nic hněw, ale smilnosć, wodawanje, sćerpnosć, wutrajnosć – to su Bože duchowne dary, kotrež naše žiwjenje wobohaceja, našu wutrobu rozswětluja, zo z jasnymaj woćomaj do swěta a na swojeho blišeho hladamy a so wjele rjaneho a dobrego dohladamy.

Tohodla, lubi bratřa, spěšny posluhać,

njespěšny pak rěčeć,

njespěšny k hněwu.

Přetož čłowski hněw nječini, štož je před Bohom prawe.

Hněw hněwa Boha!

Nowu přikaznju wam dam, zo byšće so mjez sobu lubowali, kaž sym ja was lubował. Tule přikaznju je nam Boh dał přez swojeho Syna.

W lěsu su přez cyle lěto žně.

Hněw wusywa Boží njepräčel do čłowskich wutrobow a ma swoje čertowske spodobanje na wšém zlym, kotrež z hněwa wuchadža kaž zwađa, rozkora, njepräčelstwo, zrudoba a sylzy horkosće. To wšo pak je přečiwu Božej woli a jeho hněwa.

Tohodla wotpoložće wšitku nječistosć a wšitku złosć a přijimajće slowo z čichej myslu, kotrež je do was šćěpjene a može waše duše zbóžne činić.

Hněw hněwa twójeho blišeho!

Při wšém swojim hněwje prócuješ so tola wo sympatiju a lubosć swójeho blišeho. Ty jeho trjebaš. Ty trjebaš čłowjeka, kotryž z tobu derje měni, z kotrymž možeš w dowěrje rěčeć, kotryž je zwólniwy na tebjeposluhać a ma smilnu wutrobu z tobu.

Tuž nješněwaj jeho a nješněwaj so na njeho.

Možeš pak někoho napominać abo jemu samo přikazać: Nješněwaj so!? Njeje hněw kaž chorosć? Njewuchadža hněw z našeho njedobrego položnja? Zlěmu nimamy so podwolić, ale přečiwu njemu ze wšej mocu wójować.

Nješněwaj so! Hněwaj so mało!

Ja so džakuju Knjezej

z cylej wutrobu

w radže a zhromadžiznje dobrych.

Wulke su skutki Knjeza!

Štož na nje keđzbuje,

ma lute spodobanje na nich.

Štož wón čini,

to je chwalobne a krasne.

Jeho prawdosć traje wěčnje.

Wěrowanske přědowanje

Tehdy přistupi Pětr k njemu a džeše: Knježe, kak husto smě mój bratr přečiwu mi zhrěšić a ja mam jemu wodać? Je dosć sydom króć?

Jězus jemu džeše: Ja njepraju či sydom króć, ale sydomdžesat króć sydom króć.

Mat. 18,21 a 22

(Tekst přědowanja wot slubjeneju wuzwoleny.)

„Hdžež je wodawanje hrěchow, tam je tež žiwjenje a zbožnosć!“ Tak staj so wój, luby nawoženja a luba njewjesta, rozsudžiloj za zbožne žiwjenje.

To drje so samo wot so zrozumi. Budže hdže što, kiž by sej smjerc přaľ? To wšak nic, ale někotryžkuli je měniľ, zo bě „žiwjenje a zbožnosć“ sej wuzwoliľ, a hdyž so dohlada, bě tola na puću smjerće.

My nětkle njemožemy dokładnje přepytować, hač je z wodawanjom hrěchow hižom „žiwjenje a zbožnosć“ zwěšćene, abo stuša k tomu tola hišće wjace? To pak je wěste: Hdžež wodawanje hrěchow njeje, tam je „smjerc w hornyku“.

Tuž wodajmy sej mjez sobu. To nam rozum kaza. A njeličmy při tym, ale přeco zaso chcemy wodawać.

Koždy hrěch našeho blišeho je za nas strašny zadžewk. Wón nas zaboli abo tež rozněwa. To je hrjebja mjez nami, kotruž snano bjeze wšeho ani přeskočić njemožemy. – Cyle wěsće smy wšitcy hižo w telewiziji přihladowali, hdyž sportowcy z lochkosću přeskakowachu bojazne zadžewki. Kak nas to wjeseleše a zahorješe!

Strowy, wjesoly, bohaty ma mocy dosć za wodawanje.

Wój staj wot Boha dostaľoj wjele rjaných a bohatej darow, zo njetrjeba pola Waju rěkać: „Ja njemožu!“

„Hdžež je wodawanje hrěchow, tam je žiwjenje a zbožnosć.“ Tuž chcemy my křescenjo, my Bože džeci, my, kotřiž smy z Božeho swjateho Ducha znowanarodźeni, rady wodawać. My wěrmy a smy přeswědčeni, zo je wodawanje hrěchow tón dobry puć zhromadneho žiwjenja. Tole mēnjenje nimaja wšitcy. Čłowjek po swojej naturje noćhe wodawać, ale wšu kriwdu, wšu njeprawdu, kotraž je so jemu stała, při přichodnej składnosći na samsne wašnje wróćo dać. Kamjenje, kotrež nas trjehichu, pilnje zběrać, je hromadžić a wuči nas čłowška mudrosć, nic pak Bože slowo.

Njenoštaj so, lubaj młodaj mandželskaj, z čežkimi kamjenjemi, z jědom nazhonjených njeprawdow. Mjetajtaj tule strašnu municiju přeco zaso přeč. Smjertnje zranić so z kamjenjemi hodži, nic pak zbožne žiwjenje wobnowić.

Chrystus nam kaza, zo dyrbymy wodawać, kaž je wón nam wodaľ. Jězus widžeše, kak čłowjekoj stonaja pod swojimi hrěchami, tuž dyrbješe so w swojej lubosći nad nimi smilić. Štož hrěši, je wotročk hrěcha. Hrěšnik čerpi sam pod swojim hrěchom. Hrěch je zrudoba njebjeskeho Wótca a je kwakla čłowjekow. My dyrbjeli změrom abo samo z jědojtm smjećom přihladować tajkim nuzam? Lubosć nas nuzuje, zo dyrbymy wodać, nic jenož sydom króć, ale sydomdžesat króć sydom króć. Potajkim přeco!

Hdžež je wodawanje hrěchow, tam je žiwjenje a zbožnosć!

Wój lubaj mandželskaj staj so rozsudžiloj z tutym wěrowanskim tekstom za zbožne žiwjenje. To je po Božej woli. Hamjeň. W.

Małe narody

I. Někotre mysle doprědka

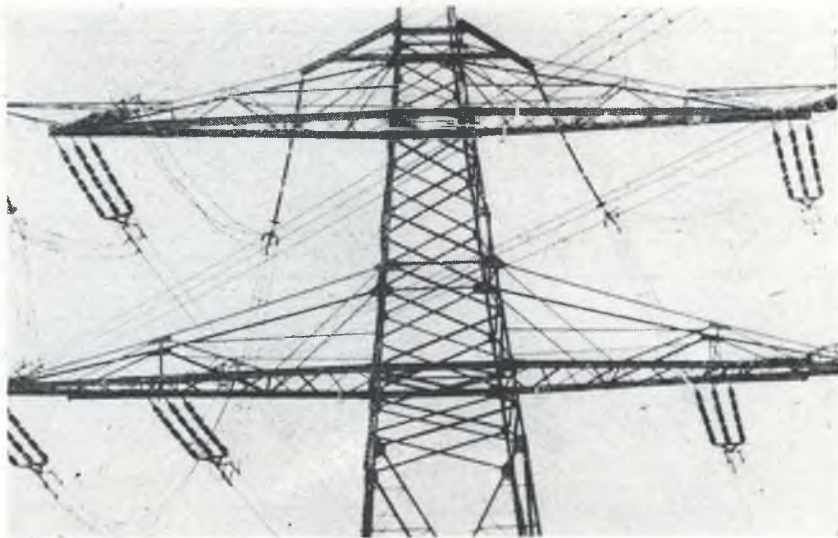
Hdyž w hodownym čisle lětnika 1973 našeho „Pomhaj Bóh“ wuńdže zawodny, programowy nastawk w tutej seriji „Małe narody“, dóstachmy wotmołwy, kotrež swědča wo zajimje. Bratr dr. phil. Plechač namołwja, zo by cyly material tež česce wušoł. Farar dr. theol. Rudolph – Porchow-ski (něhdy Hrodzišćanski) dodawa hišće dalše małe narody: Šeklerjo, Huzuljo, Zinzarjo, Walisojo a Gale-njo. Wón tež přinošuje data wo Re-toromanach, kaž je je z bohateje li-teratury nazběrał. Za tutón zajim so džakuju, runje dokelž je kritiski. Přispomnić však chcu, zo zaměr mo-jeje serije wo małych narodach nje-je, zo bych je wšitke mjenował, kaž je fachowi etnologojo znaja. Moj za-měr je, zo bych čitarjam „Pomhaj Bóh“ něšto wo ludach w Europje prajil, kotrež maja podobny dóńt kaž Serbja. Jich wosud njeje jenički. Sna-no móžu jich posylnić w narodnej woli, hdyž jim něšto rozprawjam wo tamnych małych narodach. Snano móža z nimi tež sami pytać kontakty – turisticke, kulturne abo wědo-mostne.

Rad chcu pisać wo někotrych ma-łych narodach a nadźijam so, zo mi přečeljo při tym pomhaja, kaž su mi hižo pomhali. Při každym nastawku budže přispomnjene, što je přinošo-wał. Snano potom druzy pokročuja a wo dalšich narodach něšto napišu.

Při tym je wězo dosć problemow. Što je narod?

Što je rozděl mjez kmjenom a na-rodod (Němcy – Saksojo).

Što je pisowna řeč a što dialekt? My však wěmy, kak spodźiwne na-hlady je němska wědomosć měla wo

Lodojta, čmowa zyma na nas dže, ale z dalokosće je nam přisľubjene swěćto a ćopłota.

serbšćinje a wo Serbach w lětach do 2. swětoweje wójny.

Koždy narod je nastal ze zjednoče-nja wšelkich kmjenow. Hdy móžemy započec wo samostatnym narodže řečec?

Na tele a druhe hišće njewujas-njene prašenja njebudžemy móc wot-moľwu dać, ale chcemy cyle jednorje na čłowjeka hładać, na džensnišeho čłowjeka. Njeh tež druhdy pohlada-my do zańdženosće. My hładamy na toho čłowjeka, kotryž sľuša k maľe-mu narodej, k maľej narodnej skupi-nje. Zrědku něchtó něšto wo nim wě. Skoro nichtón! My pak chcemy jeho pytać, zo bychmy jemu ruku zawdali prajo: Bratře! Sotra!

K někotrym njepóndžemy, přetož to njeje móžno. Woni oficielnje nje-eksistuja. To by był riziko. Ně, nje-póndžemy k nim. Spominać pak na nich chcemy a jim po křesćanskim wašnju přeć Bože žohnowanje. Přetož Bóh, kotryž wulke wěcy čini, snano tež z nim hišće raz wulke wěcy do-końja.

To běchu někotre sľowa, někotre mysle, z kotrymiž chcemy so na puć podać – na daloki a romantiski! Nje-trjebamy sej wjele sobu brać. Pola nich budžemy kaž doma. Wutrobu pak wzmice sobu, woprawdže čłowje-sku wutrobu!

Wobrazy bjez podpisma

W přichodže chcemy hdys a hdys w „Pomhaj Bóh“ wozjewić „Wobraz bjez podpisma“. Druhdy budže to rjana debjenka z jednoho našich Božich domow, druhdy někajka za-jimawosć, druhdy tež wobraz, kotrež chce naše přemyslowanje wuwabić.

W dalšim čisle podamy potom wu-jasnenje wobrazu, zwotkel je wzaty, što předstaja abo kajku wučbu chce nam dać.

Mjeztym maće Wy, lubi čitarjo, cyly měsac chwile za hódanje a roz-myslowanje. Wosebite wjesele by nam bylo, byšće-li nam z lišćikom swoje mysle přeradžić chcyli.

Tak widžachmy w poslednim čisle na přenjej stronje jandželka z cyr-kwje w Budyšinku. Boži dom w

Budyšinku ma drje najwjace jand-želow po cylej Łužicy. Njeh jich něchtón raz přeliči a nam ličbu na-pisa. Tež někotrych čertow tam wi-džimy. Tych pak je jenož sydom. Jandželow budže jich snano 49. Wjele wjac jandželow hać čertow! To je derje tak! Kak drje je to mjez nami čłowjekami? Njepytajmy staj-nje za čertami, ale budžmy džakow-ni, hdyž raz jednoho jandžela zet-kamy. Tež twoje žiwjenje njeje bjez jandželow. Wěr mi to!

Ž wosadow

Njeswaćidlo. Poslednju njedželu awgusta swječachmy tež lětsa swój wosadny žnjowodžakny swjedžen, byrnjež žně hišće dochowane nje-běchu.

Wustojne ruki běchu z krasnymi kwětkami Boži dom wupysili – w Njeswaćidle a tež w Zarěču.

Žnjenski wopór bě lětsa cyrkwin-ske předstejerstwo prosylo za wupo-rjedjenje a wobnowjenje kaplan-stwa, kotrež je po zničenju farskeho doma fara. Kaplanstwo, bydenje za 2. fararja, bě so w léce 1747 natwa-riło. Tole barokne twarjenje je jedne z najrjeńšich cyleje wsy, ale wono je wězo daloko přez 200 lět stare. Z njeho njehodži so z najlepšej wolu žana moderna chěža stěnić. Něštož-kuli pak so móže a so dyrbi stać, zo by tež přichodny farar w tutym domje bydlić móhl.

Wosadni woprowachu za tutón na-dawk 7 323,28 hr. W jednym lišće bjez mjena bě 1 000,— hr.

Bóh Knjez zapłać wšu sćedriwu lubosć!

Krasne wrota do biskopskeje rezi-dency w Budyšinje. Nětčiši katolski Mišnjanski biskop Gerhard Schaf-fran je so do Drježdžan přesydlił.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Ser-bow, – Wuchadza jónkroč za měsac z li-cencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rja-duje Konwent serbskich ewangelskich du-chownych. – Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswa-ćidlski. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. – Čiść: Nowa Doba, čisćer-nja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1889)